17.11.2022

Eduskunnan talousvaliokunta
Valiokuntakanslian sihteeri Nina Moisio
TaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausuntopyyntönne 10.11.2022/ KAA 7/2021 vp Turve on luokiteltava uusiutuvaksi luonnonvaraksi

Lappeenrannan-Lahden teknillisen yliopiston lausunto KAA 7/2022 Turve on luokiteltava uusiutuvaksi luonnonvaraksi

Taustaa

Turve on luokiteltu Suomessa, EUssa ja IPCCn toimesta ei uusiutuvaksi. Turpeen uusiutuvuutta on käsitelty mm. Suomen Tiedeakatemian julkaisussa, 2010, ” Turpeen energiakäytön hyödyt ja haitat” https://www.acadsci.fi/kannanottoja/turpeenenergiakaytto.pdf sekä monipuolisesti vilkkaassa tieteellisessä tutkimuksessa mm Sanni Väisäsen väitöskirjassa v.2014: ”Greenhouse gas emissions from peat and biomass-derived fuels, electricity and heat — Estimation of various production chains by using LCA methodology”. https://lutpub.lut.fi/discover?query=peat&scope=10024%2F158302

On selvää, että kauan maan pinnan alla ollut ja ilman ihmisen toimia sinne jäävä hiili ja öljy ovat fossiilisia sekä että ilmasta hiiltä ottava ja nopeasti sen sinne takaisin päästävä biomassa on uusiutuvaa. On kuitenkin epäselvää mihin kohtaan pitäisi rajankäynti uusiutuvan ja fossiilisen välillä vetää. Nykyisin katsotaan, että yli 300-500 vuoden syklillä uusiutuva turve ei lukeudu uusiutuviin polttoaineisiin, koska sen uusiutuvuus on liian hidasta.

Turpeen energiakäytössä Suomi on merkittävä maa ja lienee lähes ainoa merkittävästi turvetta EUssa käyttävä jäsenvatio, kun Irlannissa viimeisetkin turvelaitokset ajetaan alas.

Tavoite

Kansalaisaloitteessa vaaditaan:

- Turpeen energiakäyttö on turvattava lailla vuotuisen kasvun osalta.
- Turve on luokiteltava ja arvioitava uudelleen Suomessa: uusiutumattomasta uusiutuvaksi luonnonvaraksi vuotuisen kasvun osalta.
- Kun turve on luokiteltu uusiutuvaksi biologisin perustein, positiiviset vaikutukset kansantalouteen, vaihtotaseeseen, huoltovarmuuteen ja kilpailukykyyn ovat merkittäviä.
- Mikäli turpeen keinotekoinen luokittelu uusiutumattomana säilyy, Suomen luottoluokitus on vaakalaudalla energiaomavaraisuutemme dramaattisen pienenemisen vuoksi.

LUT-yliopisto
LUT University

lut.fi

Yliopistonkatu 34
FI-53850 Lappeenranta

Mukkulankatu 19
FI-15210 Lahti

tel +358 294 462 111

Y-tunnus 0245904-2
ALV/VAT FI 02459042

Voisiko turve olla uusiutuvaa vuosikasvun verran

Kasvihuonekaasutaseita tehtäessä, jos turpeen vuotuisen energiakäytön aiheuttama CO2 on pienempää kuin turvevarojen vuotuinen lisäys, niin kasvihuonetaseen kannalta tilanne on edelleen positiivinen. Tämä oli yksi mahdollinen turpeen käytön luokittelun kriteeri, joka kuitenkin jo poliittisesti sivuutettiin.

Vastaavasti, myös yksinkertaisuuden takia, ei turpeen mukana olevaa alle 300-vuotiasta biomassaa luokitella uusiutuvaksi, koska se vaihtelee voimakkaasti ottopaikan ja ottosyvyyden mukaan, jolloin kriteerin täyttymisestä ei olisi takeita ilman kalliita mittauksia.

Tulisiko turpeen käytöstä positiivisia vaikutuksia

Toki mikä tahansa taloudellinen toimita tuo lisäarvoa, mutta kansallisella tasolla on lisäarvoa mietittävä kokonaisuuden kannalta. Vaikka turpeen käytön taloudelliset vaikutukset ovat erityisesti maaseudun työllisyydelle nähtävissä, eivät ne kuitenkaan ole kansallisesti merkittäviä.

Tulisiko turpeen käytön loppumisesta isoja negatiivisia vaikutuksia

Turpeen käyttö Suomessa on EUn päästökaupan CO2 hinnan noustessa hiipunut ja se on tarvinnut tukitoimia mm. yksityisten ihmisten ottamien pankkilainojen maksukyvyttömyyden estämiseksi. Vaikka turpeen käyttö on ollut vähenemässä ei ehdotuksen mainitsemaa luottokelpoisuuden romahdusta ole kuitenkaan tapahtunut. Vaikka nykyinen turpeen käyttö loppuu ei sillä ole merkittävää vaikutusta Suomen energiaomavaraisuuteen. Kuten kuvasta huomataan, turpeen osuus Suomen energian käytöstä on parhaimmillaankin ollut noin 7 %.

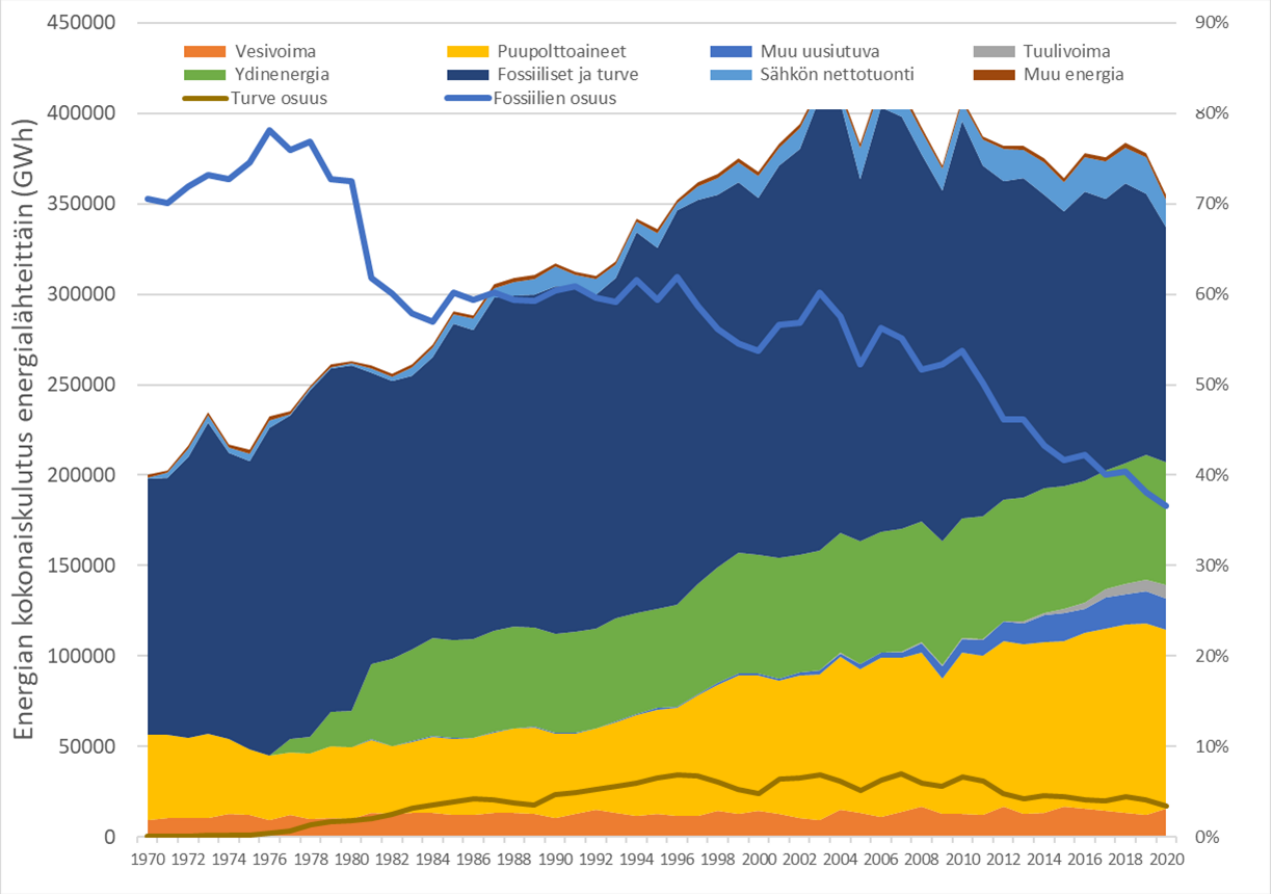

Miten turve huomioidaan LULUCF laskennassa.

Uusiutuva biomassa huomioidaan kokonaan LULUCF laskennan sisällä. Eli biomassan ilmasta sieppaama hiili lisää puiden hiilivarastoa ja kaadetut puut vähentävät hiilivarastoa. Puun poltosta ei makseta päästökaupan CO2 maksuja koska kaadetun puun sisältämä hiili on jo huomioitu LULUCF taseessa.

Periaatteessa turve huomioidaan LULUCF taseessa samalla tapaa kuin biomassa, eli turpeen ilmasta sieppaama hiili lisää turvesuon hiilivarastoa ja nostettu turve vähentää hiilivarastoa. Osa turvealueista on luokiteltu kuitenkin ihmisen toiminnan ulkopuolella olevaksi, luonnontilaiseksi alueeksi, jolloin se ei kuulu LULUCF laskennan piiriin.

Mitä käytännössä tavoitellaan

Kansalaisaloitteessa esitetään, että Suomen edun kannalta pitäisi turve luokitella uusiutuvaksi, jolloin sen maksuvelvollisuus co2 päästön osalta, sitä energiasi poltettaessa poistuisi.

Tämä vaatisi, että Suomi esittäisi uudistuksia EU päästökauppaan oman kansallisen edun perusteella.

Voiko Suomi päättää turpeen uusiutuvuudesta

Toki Suomi voi tehdä oman kansallisen päätöksen turpeen uusiutuvuudesta, mutta on hyvä huomata, että sillä ei olisi vaikutusta turpeen asemaan ilmastopolitiikassa, jollei suomi saa EUta ja IPCCtä myös muuttamaan suhtautumistaan turpeeseen.

Pitäisikö turve luokitella uusiutuvaksi

LUT-yliopisto ei tue kansalaisaloitetta, koska siinä ei esitetä ainoatakaan tieteellistä perustetta turpeen uusiutuvuudelle. On selvää, että pelkästään parempi kansallinen työllisyys ei voi olla syy jonkun polttoaineen määrittämiseksi fossiilisesta uusiutuvaksi. Vastaavalla perusteella voisi esim. Saksa vaatia ruskohiilen luokittelua uusiutuvaksi, sillä sen käytöllä on laajaa taloudellista vaikutusta entisen Itä-Saksan alueella. Se että Suomi kansallisesti luokittelisi turpeen uusiutuvaksi ei vaikuttaisi sen asemaan ilmastopolitiikassa eikä Suomen luokittelulla voitaisi turpeen käyttöä pitkittää eikä saada taloudellisia vaikutuksia aikaan.

Jos Suomi luokittelisi turpeen uusiutuvaksi siitä aiheutuisi konflikti Suomen ja EUn välille. Konfliktia Suomi tuskin voittaisi. Samalla Suomen uskottavauus luotettavana kumppanina kärsisi.

LUT-yliopisto toteaa, että päästökaupan sääntöjen muuttaminen ei ole realistinen ajatus, varsinkaan kun muuta perustetta kuin kansallinen etu ei löydy eikä ehdota kansalaisaloitteen hyväksymistä.

Lausunnon on laatinut LUT-yliopiston asiantuntija, professori Esa Vakkilainen.

Juha-Matti Saksa
rehtori